

GULA PRESSEN

NUMMER 3 • SEPTEMBER 2015

MEDLEMSBLAD FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

FREDRIKS NYA HEM • ANKI I TEVESERIE • LÄGERBILDER

innehåll

Ledare..... 3

Kalender..... 4

Frågan: Har du en serviceplan?..... 6

Serviceenkäten 2015..... 8

Enligt den enkät som våra medlemmar fick svara på i maj är det många som inte vet om de har en serviceplan. Många efterfrågade även helhetssyn och mera individuella lösningar.

s. 10

Det här är Fredriks drömhjem..... 10

Det var inget som gick enligt planen när Fredrik flyttade in i ett eget hem. Fredriks pappa uppmanar föräldrar att söka egna lösningar.

s. 14

Intressebevakning, vem, när och hur..... 13

Hon ska bli familjestödjare..... 14

När dottern Elin i höst åkt bort för att studera har hennes mamma Annika mera tid för andra. Hon är en av 24 blivande familjestödjare.

Lässtunder lugnar..... 16

Lättläst..... 18–25

Självsäkerhet på Catwalk Camp..... 19

s. 20

Teveserie med Anki och Erik..... 20

Anki Ullner från Åbo och Erik Weyand från Åland är med i en ny serie som visas på teve i höst. Anki tyckte att det var jättekul att få vara med i serien.

Lägerbilder..... 22

Visste du att...?..... 28

Föreningsinfo..... 30

s. 22

GULA PRESSEN

är FDUV:s medlemstidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar.

NÄSTA NUMMER

utkommer vecka 48. Skicka material senast tisdag 4 november.

RESPONS OCH MATERIAL

till gulapressen@fduv.fi eller per post till Gula Pressen | FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors

UTGIVARE

FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors tfn (09) 434 23 60

ANSVARIG UTGIVARE

Lisbeth Hemgård lisbeth.hemgard@fduv.fi

REDAKTIONSSEKRETERARE

Laura Rahka laura.rahka@fduv.fi

REDAKTÖR

Solveig Arle / LL-Center solveig.arle@fduv.fi

LAYOUT

Laura Rahka

PÄRMBILD:

Janina och Sofia i Högsand. Foto: Laura Rahka

ADRESSFÖRÄNDRINGAR

FDUV Nordenskiöldsgatan 18 A 00250 Helsingfors tfn (09) 434 23 60 e-post: fdud@fduv.fi

UPPLAGA

2 600

TRYCKERI

Fram Vasa 2015

Frivilligarbete behövs

Flyktingströmmen på Medelhavet väcker mycket känslor och funderingar. Det är en stor mänsklig tragedi att folk måste fly och att det inte finns plats för dem.

Jag lyssnade på morgonradion där människor berättar att de är redo att ta emot flyktingar i sina egna hem. De är så besvikna på våra politiska beslutsfattare som inte vill ta emot tillräckligt många flyktingar. Det är uppenbart att frivilligverksamheten ökar då samhällets offentliga stöd minskar. Det är ingen lösning på lång sikt, samhällets stöd bör vara stabilt och stödja dem som verkligen behöver det.

Men frivilligverksamheten är också en viktig del av samhällsbygget. Frivilliga arbetar jämsides med det offentliga och frivilligverksamheten ger ofta en guldkant i tillvaron för dem som behöver lite extra.

Våra föreningar gör ett värdefullt arbete. I flera av våra föreningar sker det nu mycket nytt och medryckande arbete. DUV i Västra Åboland introducerar Catwalk Camp-veckoslut och DUV på Åland arrangerar Idrottsdagar med många deltagare. Flera av våra föreningar har ett digert fritidsutbud.

Trots de ekonomiskt svåra tiderna lyckas våra föreningar uppbringa en viktig och intressant verksamhet för personer med utvecklingsstörning. Det gläder mej att föreningsverksamheten lever så starkt vidare och vill tacka alla som arbetar år efter år frivilligt i våra föreningar. Ni behövs verkligen.

LISBETH HEMGÅRD

VERKSAMHETSLEDARE

LISBETH.HEMGARD@FDUV.FI

PS. Under försommaren gav FDUV flera utlåtanden. De handlar om boendeservice i framtiden, om förnyad funktionshinderlagstiftning och om hur tjänsterna ska utvecklas. Genast efter semesterperioden tog vi ställning till begränsningsåtgärder. Gå gärna in på vår webbplats och läs – där finns också mycket annat intressant!

HÖSTKALENDER

MERA INFORMATION PÅ: WWW.FDUV.FI/KALENDER

15.9 Karaträff och frisbeegolf

Sandviken i Vasa kl. 18–20

Träff för pappor, vi möts på Silverias parkering och spelar frisbeegolf i Sandviken. Anmälning senast 12.9 till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

17.9 Samtal om lättläst och Tusenblad

Vasa Övningskola kl. 17.30–19.30

Birgitta Boucht och Jolin Slotte samtalar om lättläst litteratur och Bouchts roman Tusenblad, som Slotte har återberättat. Samtalet är öppet för alla.

21.9: Lätt om internet, långsam takt

Helsingfors arbis måndagar kl. 16–17.30

Kom och lär dig både roliga och nyttiga saker om internet. Du lär dig också om risker och säkerhet på internet. Kursen startar 21.9 och kostar 19 euro. Anmälningar till Helsingfors Arbis.

23.9: Ridning för syskon, Sundom kl. 17.30–19.30

Ridning för syskon hos Sirpa Schöring, picknick efteråt. Avgift: 10 euro. Anmälning senast 17.9 till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

23.9: Föräldraträff med promenad och fika

Jakobstads församlingscenter kl. 18–21

Promenad i Hamnparken och fika på Fredrikas (på egen bekostnad). Anmälning senast 20.9 till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

23.9 Kurs för frivilliga högläsare, Ekenäs bibliotek

23.9, 30.9, 7.10 och 11.11 kl. 17–20

Vill du läsa högt för någon som på grund av en minnessjukdom eller mycket hög ålder har svårt att läsa själv? LL-Center erbjuder i samarbete med Folkhälsan en kurs för frivilliga högläsare. Anmälningar till johanna.rutenberg@fduv.fi, 0400 716 078.

26.9 Familjedag

Österhankmo lägergård kl. 9.30–16

Tvåspråkig familjedag ordnas av FDUV, Vasa stads handikappråd och andra organisationer med både inom- och utomhusaktiviteter för barn och vuxna. Fjolårets familjedag blev snabbt fullbokad. Anmälning senast 17.9 till tiina.maki@vaasa.fi, 0400 956 221.

26–27.9 Familjeveckoslut, Päiväkumpu i Karislojo

Sandra Westerholm undervisar tecken som stöd och Johan Palmén från Folkhälsan ger tips och råd kring pekplattor. För familjer med barn upp till 12 år. Avgift: 70 euro för två vuxna och två-tre barn. Barn 0–3 år gratis. Mera information: marita.maenpaa@fduv.fi, 040 523 1846.

30.9 Temakväll om intressebevakning Vegahuset, Helsingfors, kl. 16–18

Under temakvällen får du veta mer om olika typer av intressebevakning. Mera information av annette.tallberg@fduv.fi, 040 674 72 47.

2–4.10 Rekreationsdagar för föräldrar Norrkullalandet i Sibbo

Samtidigt: Syskonläger på Kulturcentret Sofia

Rekreationshelg för föräldrar med diskussion, avkoppling och god mat. Avgift: 60 euro. Mera information av monica.avellan@fduv.fi, 0400 600 676. Ett syskonläger ordnas samma veckoslut i Kulturcentret Sofia. Mera information jon.jakobsson@fduv.fi, 040 865 38 88.

3.10 Dansgala på Norrvalla i Vörå kl. 17.30–21.30

Höstens traditionella dansgala med bandet Roxie. Inträde: 10 euro. Frågor kring skjuts? Kontakta Christina Mannfolk, vasanejden@duv.fi, 040 543 45 56.

7–10.10 Catwalk Camp-läger i Västra Åboland

Läger som avslutas med modeuppvisning. Läs mera på s. 19 och 35.

10.10 Teaterbesök på Wasa teater kl. 14

Föreställningen heter "Den besynnerliga händelsen med hunden om natten". Pris: 23 euro (studerande och arbetslösa 13 euro). Middag på Rosso efteråt. Mera information: sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

19.10 Seminarium om smärtekommunikation G18, Helsingfors kl. 9–14

Vanliga smärtsymtom hos personer med utvecklingsstörning och tips på verktyg som underlättar smärtskattning och dokumentation. Föreläsare är Margareta Lunde-Martinson från Sverige. Seminariet är gratis, lunch på egen bekostnad. Anmälningar senast 21.9 till monica.avellan@fduv.fi, 0400 600 676.

5.11 Läsombudskurs för personal, Practicum, Alexandersgatan 20, Borgå

En läsombudskurs för personal inom special- och äldreomsorgen ordnas i Borgå, med start 5.11.2015. Avgift: 150 euro. Anmälningar senast 22.10 via www.practicum.fi/fbc-kurser.

10.11 Disko för skolbarn, Vasa, kl. 17.30–19.30

Disko för skolbarn med funktionsnedsättning. Inträde 3 euro. Plats meddelas senare. Anmälning senast 5.11 till annika.martin@fduv.fi, 050 302 78 88.

15–20.11 Må bra-dagar för vuxna

En vecka i hälsans tecken för vuxna med utvecklingsstörning på Härmä badhotell i Österbotten. Läs mera på s. 27.

21–22.11 Familjehelg, Norrvalla, Vörå

Roliga inom- och utomhusaktiviteter, bl.a. simning för hela familjen. Avgift 50 euro för vuxna, barn gratis. Anmälning senast 10.11 till annika.martin@fduv.fi, 050 302 78 88. Helgen ordnas i samarbete med Folkhälsan.

30.11–6.12 Kom med i delaktighetskampanj

Första veckan i december ordnar funktionshinderorganisationerna i hela landet en kampanj för delaktighet.

Veckans tema är fulla och lika mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla. Torsdagen den 3.12 friras även FN:s funktionshinderdag.

Du och din lokalförening kan delta i kampanjen genom att ordna ett eget evenemang.

Man kan exempelvis ordna en självständighetsfest för medlemmarna eller en mottagning för beslutsfattare.

Skicka info om evenemang till gula.pressen@fduv.fi. Mera information och idéer: www.fduv.fi/delaktighetsveckan.

Har du en serviceplan?

Många blandar ihop serviceplanen med specialomsorgsprogram och IP-planen, och en del känner inte till att de har en serviceplan. Vi frågade Annette Tallberg varför det är viktigt att också ha en serviceplan.

– Kommunens socialarbetare ska enligt lagen göra upp en serviceplan för alla som behöver stöd och service via socialvården, om det inte är uppenbart onödigt. Också personer med utvecklingsstörning har rätt till en serviceplan, också om de redan har ett specialomsorgsprogram.

– En del kommuner har tolkat att personer som har ett specialomsorgsprogram inte behöver en serviceplan, men det här är fel. Många blandar också mellan serviceplan och specialomsorgsdistriktenas individuella planer, såsom Kårkullas IP-plan, och vet ofta inte om de har en serviceplan. Alla har rätt att få en serviceplan, eller att begära att den uppdateras.

– Serviceplanen är ett dokument som innehåller de tjänster som personen behöver. Där specialomsorgsprogrammet innehåller tjänster som du har rätt till via specialomsorgslagen, kan serviceplanen också innehålla tjänster på basen av andra lagar, till exempel personlig assistans, färdtjänst eller närståendevård.

– Serviceplanen görs upp tillsammans med kommunens socialarbetare. Den är inte juridiskt bindande i sig, men kommunen kan inte avvika från den utan välgrundad motivering. Det här innebär att man inte själv heller kan avvika från den, men nog begära att planen uppdateras. Trots att tjänsterna är omnämnda i serviceplanen, måste man dessutom ansöka om de tjänster som man vill ha. Om tjänster beviljas, är dessa beslut juridiskt bindande.

– Det är viktigt att alla har en serviceplan för att kommunen ska kunna planera för vilka tjänster som kommer att behövas. I nuläget, där många bara har en individuell plan via sitt specialomsorgsdistrikt, har kommunerna kanske inte alltid tillräcklig kunskap om vilka behoven är. Om och när specialomsorgslagen och handikappservicelagen sammanslås till en ny funktionshinderlag, kommer det att sätta mera fokus på serviceplaneringen.

Kommunernas roll viktig i att bredda boende- och serviceutbud

Kommunerna bör ta ett större ansvar i att utreda behovet av tjänster, efterfråga flera tjänster och utveckla närtjänster. Bland annat det här tyckte FDUV när vi i somras kommenterade nuläget med tjänsterna och det nationella boendeprogrammet.

”Det är problematiskt att kommunerna förlitar sig långt på att Kårkulla samkommun ska erbjuda tjänster till alla svenskspråkiga familjer. På många orter är Kårkulla den enda serviceproducenten av svenska tjänster och familjerna kan känna sig tvungna att ta emot tjänster, också i de fall då dessa enligt brukarens och familjens uppfattning inte motsvarat behovet. FDUV anser att kommunerna ska ta ett större ansvar för att utreda behov, efterfråga och utveckla närtjänster på svenska.

Positivt är, att man i allt större grad börjat fråga personerna själva vilket stöd de behöver. I praktiken är det ändå svårt för kommunerna och samkommunen att skraddarsy individuella lösningar, eftersom utbudet av tjänster styrs av hur de är organiserade.

Svenskspråkiga familjer är ofta omedvetna om möjligheten att söka bostad via Kehitysvammaisten Palvelusäätiö eller Boendeservicestiftelsen ASPA. Samtidigt är boendetjänsterna knutna till specifika enheter, vilket innebär att man måste bo nära exempelvis en gruppboende för att få tjänster.

I fortsättningen bör kommunerna fästa större uppmärksamhet vid att utveckla mer individuella lösningar, så att personer med utvecklingsstörning kan bo så som alla andra, som en del av närsamhället.”

Läs hela kommentaren på www.fduv.fi/utlatanden.

Inger Tallgård.

FDUV har ny chef i Österbotten

Sedan mitten av augusti har FDUV i Österbotten en ny regional chef. Hon heter Inger Tallgård.

Vem är du och varifrån kommer du?

– Jag är en föreningsmänniska på 48 år som utbildat mig till ekonom vid Åbo Akademi eftersom jag gillar siffror. Ursprungligen kommer jag från Kronoby men har bott i Åbo i 25 år. Nu är jag tillbaka i Österbotten och bor i Solf med min nyblivna man Kenth Nedergård. Jag har en dotter på 20 år och en son på 16 år.

Vad har du jobbat med tidigare?

– I mitt tidigare jobb som lektor i företagsekonomi vid yrkeshögskolan Novia i Åbo har jag fått jobba med företagsamma unga vuxna i fem år. Före det arbetade jag som controller vid Stiftelsen för Åbo Akademi i sex år och som revisor vid KPMG i åtta år. Man lär sig nya saker hela tiden bara man vill.

Vad fick dig att söka jobbet som regionchef för FDUV i Österbotten?

– Som föreningsaktiv i Åbo och styrelsemedlem i Åbo svenska föreningsråd har jag upplevt att verksamhet där man stöder varandra ger ett bättre resultat än att göra allt själv. När jag såg platsannonsen visste jag genast att denna organisation är för mig och att jag också har något jag kan tillföra den. Jag är också VD för Lärum-förlaget.

Kände du till DUV-verksamheten från förut?

– Ja, det gjorde jag. Den första kontakten var som assistent till en flicka med utvecklingsstörning under ett gymnastikläger i tonåren. Jag har också haft medarbetare med funktionshinder på mina tidigare arbetsplatser.

Kan du tänka dig att bo i ett gruppboende?

– Jag tycker inte om att bo ensam men vill nog dra mig tillbaka till mitt eget lilla rum ibland och stänga dörren. Om det är mycket höga ljud runt omkring mig blir jag okoncentrerad samtidigt som jag tycker om liv och rörelse. Att ha stöd från varandra är nog viktigt så jag kunde nog tänka mig att bo i ett litet gruppboende.

Gillar du att bowla?

– Jag tycker om att göra något tillsammans med andra men inte i en grupp som vill tävla. Jag är inte så värst bra nämligen så jag vill bara ha roligt. Jag tycker väldigt mycket om att dansa.

Kårkulla har ny direktör

I höst går Kårkullas direktör Märta Marjamäki i pension. Hon efterträds den 1 oktober av Sofia Ulfstedt.

Sofia Ulfstedt har sedan 2014 jobbat som chef för Expert- och utvecklingscentret vid Kårkulla. Tidigare har hon jobbat bland annat som utbildningsansvarig vid Axxell Utbildning i Karis och som enhetsledare vid Kårkulla samkommun. Ulfstedt är till utbildningen politices magister och socionom YH. Hon bor i Pargas.

Serviceenkäten 2015:

Mera information och individuella tjänster

I våras frågade vi våra medlemmar vad de tycker om de tjänster de får i dag och vilka förhoppningar de har gällande hur tjänsterna utvecklas. Drygt 80 personer passade på att uttrycka sin åsikt.

Ovisshet om serviceplan

I enkäten framkom att familjer upplever att den information de får är splittrad och svår att förstå. Familjer tyckte också att det är svårt att få en helhetsbild av hur servicepaletten egentligen ser ut.

Bara två av fem respondenter visste att de har en egen serviceplan. Enligt lagen är det kommunens socialarbetare som ska bedöma servicebehovet och vid behov göra upp en serviceplan. Socialarbetaren ska också informera om tjänster och stöd.

Nästan alla som svarade önskade en serviceplaneringsprocess som utgår från ett individuellt perspektiv. Några respondenter föreslog att familjer borde få en kontaktperson som handleder familjerna i djungeln av ansökningar och byråkrati. Även den svenska modellen om personligt ombud föreslogs. Dessutom påpekades att personer som har svårigheter att uttrycka sig borde få stöd av närstående som känner dem väl.

Samtidigt upplevde familjerna att mycket har blivit bättre och att man nuförtiden har möjlighet att uttrycka sina önskemål och behov

och att respekten för personer med utvecklingsstörning har ökat.

Däremot framfördes besvikelse över att kommunerna och serviceproducenterna fortfarande har svårt att möta behoven. Man ansåg att serviceplanerna inte följts upp i praktiken och att själva planen varit bra men att sådant man kommit överens om sedan inte hade förverkligats i praktiken.

"Ingen har en helhetsbild av servicebehovet, familjen lämnas ensam att ansöka och övervaka, utan all den information som kan behövas. Familjen är ju inte expert på terapier, läroplaner eller stöd."

Jag har en egen serviceplan.

Två av fem svarade att de har en egen serviceplan. Lika många svarade att de inte har en.

Jag har fått välja mellan olika boendealternativ.

Bara en av nio svarade ja på den här frågan. Var tredje visste inte om de har fått välja eller inte.

Allmänna tjänster
möjlighet och risk

På frågan om vilka risker och möjligheter man såg i att personer med utvecklingsstörning ska anlita allmänna tjänster svarade respondenterna att de såg både möjligheter och hot.

Möjligheter sågs i att servicen skulle finnas närmare om den ordnas i kommunerna, och att det omgivande samhället skulle "få upp ögonen" för personer med utvecklingsstörning och vilka behov de har.

Jag har fått information om mina rättigheter på ett sätt som jag förstår.

Tre av fem tyckte att de inte fått tillräckligt med information på ett förståeligt sätt. En av fem tyckte att de inte alls fått information på ett förståeligt sätt.

"Jag ser flera risker, exempelvis i att man inte blir förstådd eller bemött på ett tillräckligt tydligt och "lättläst" sätt eller att vuxna bemöts som barn."

Detta kan leda till att personen med funktionsnedsättning inte får information om behövliga tjänster på ett förståeligt sätt, vilket till exempel kan leda till att hen inte heller kan ansöka om tjänsten och blir utan.

Det omgivande samhället präglas ofta av jäkt och brådska, medan personer med utvecklingsstörning i allmänhet behöver mera tid för att utföra sina vardagssysslor. Samtidigt påpekade en respondent att "det allmänna" hittills inte haft kunskap om utvecklingsstörning eftersom ingen har krävt det och att förändringen kommer att ta tid:

"Jag tror att den allmänna omsorgen är okunnig och rädd för att ta hand om oss."

Få kan välja hur de bor

Ur enkäten framgår att få kan välja hur och med vem de bor. Exempelvis uppgav bara en av fem responden-

Bakgrund

- Drygt 80 personer besvarade enkäten som pågick 13–31.5.2015.
- Resultaten används när vi kommenterar propositioner till ny lagstiftning och reformen av social- och hälsovård.
- I sommar har vi kommenterat slutrapporterna kring funktionshinderlagstiftning och det nationella boendeprogrammet (KEHAS).
- Du kan läsa våra utlåtanden på webbsidan: www.fduv.fi/utlatanden.
- Läs hela rapporten på fduv.fi/serviceenkat.

ter att de fått välja vem de bor med. Gällande möjliga boendialternativ var siffrorna ännu dystrare: av 64 svar uppgav endast 7 personer att de eller deras anhöriga fått välja mellan olika boendialternativ.

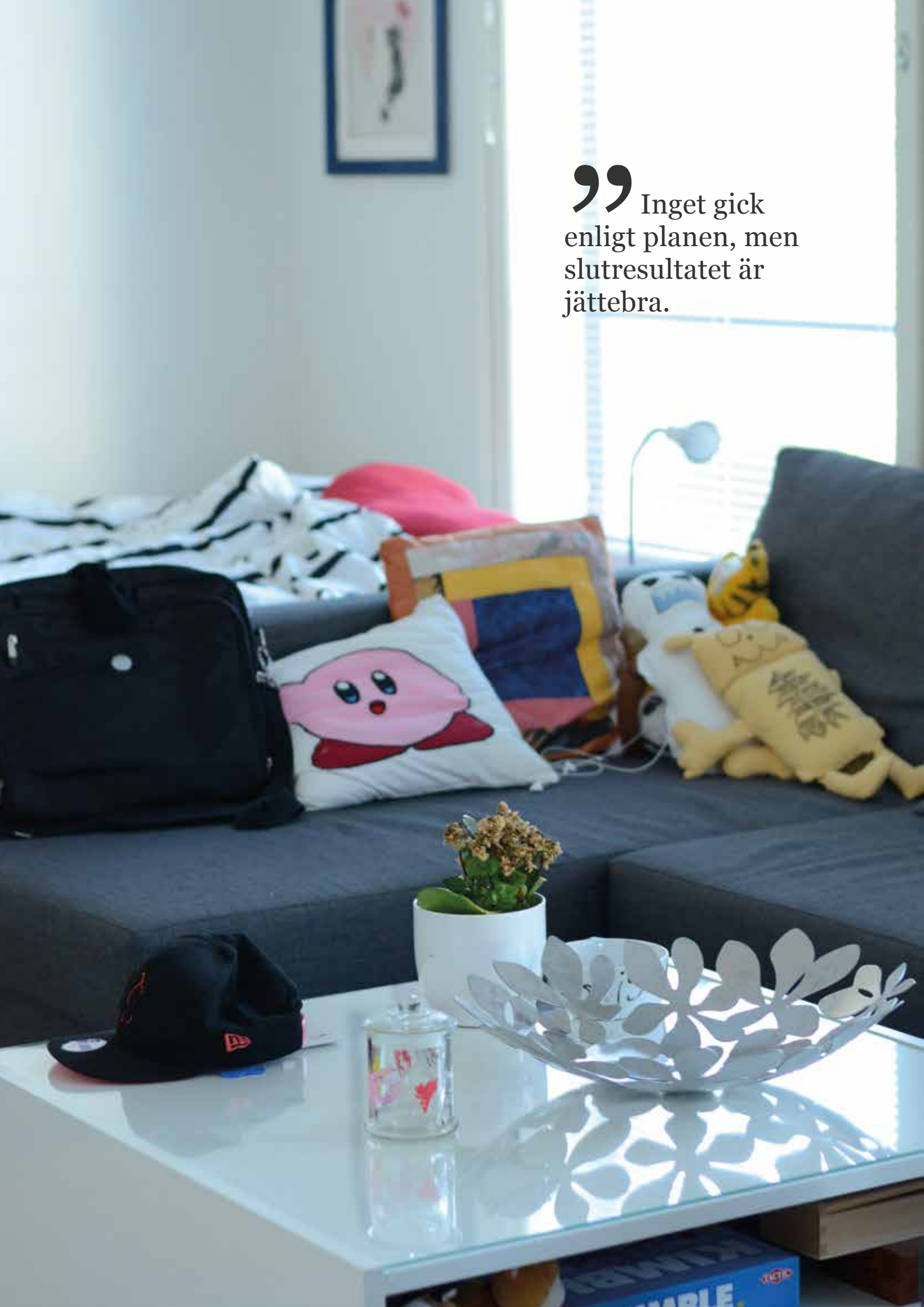
Enligt FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska var och en ha rätt att välja var, hur och med vem man vill bo. Det här betyder att personer med funktionsnedsättning inte ska vara tvungna att använda en viss sort av boendetjänster på grund av sin diagnos, utan tjänsterna ska avgöras utifrån hur stort stöd man behöver för att kunna leva ett så normalt liv som möjligt.

Ett förslag som förs fram i enkäten är att tjänster ännu mera ska planeras i samarbete med dem som behöver tjänsterna och deras anhöriga.

"Det är synnerligen viktigt att planeringen av tjänster i framtiden sker i samarbete med dem det gäller och deras anhöriga. Samarbete bör ske i mycket högre grad än nu."

TEXT: ANNETTE TALLBERG

” Inget gick enligt planen, men slutresultatet är jättebra.

Fredrik fick ett eget hem

Fredrik Lettijeff bor sedan februari i år i en hyreslägenhet i centrum av Grankulla. Han har en lindrig funktionsnedsättning och får dagligt stöd av Kårkullas handledare, men sköter det mesta själv.

– För ett drygt år sedan tänkte vi att ett gruppboende var det bästa alternativet, berättar Fredriks pappa Pekka. Jag kunde inte föreställa mig att Fredrik skulle bo så här självständigt.

Jag frågar Fredrik om han trivs i sitt hem.

– Bra, svarar han kortfattat.

Skulle han kunna tänka sig att flytta tillbaka till föräldrahemmet?

– Nä, bara hälsa på, svarar Fredrik.

Bästa flyttförberedelsen

När Fredrik våren 2014 kom hem efter att ha studerat vid Optima i Nykarleby var det skönt att bo hemma hos föräldrarna och ta det lite lugnt. Men det var också som att gå tre år tillbaka i tiden.

– Optima var den bästa flyttningsförberedelsen för Fredrik. Han var där två veckor i taget och lärde sig massor, till exempel att åka tåg själv till och från skolan.

Under det tredje och sista skolåret planerade familjen tillsammans med Optima och Kårkulla vad som ska hända efter skolan. Planen var att Fredrik ska flytta till ett gruppboende.

– När skolan tog slut fanns det inga lediga platser på boendena, och det var enkelt att falla in i ett gammalt mönster, berättar Pekka.

Tog saken i egna händer

När skolan tog slut var Fredrik också själv inställd på att flytta hemifrån och börja tjäna pengar. Men tiden gick, och fyra månader efter skolavslutningen hade fortfarande ingenting hänt.

– Fredrik och jag åkte runt den sommaren och tittade på bostadsrätter, och han gillade det, han sade aldrig nej. Så när ingenting hände bestämde jag mig för att leta upp

en lägenhet och ordna assistans dit.

Samtidigt fick familjen höra om FDUV:s kurs i flyttningsförberedelse. Kanske kan vi lära oss något den vägen, tänkte Pekka, och anmälde sig och Fredrik.

– Kursen var jättebra på ett väldigt enkelt sätt. Jag insåg att vi inte hade fått information om alla olika möjligheter.

– Kårkulla samkommun vill erbjuda sin egen service och sina boenden, men de hade inga lediga platser eller andra konkreta förslag att erbjuda åt oss. På kursen fick vi veta att det finns andra som erbjuder boende. Och att det i sista hand är kommunen som ansvarar för servicen och fattar besluten.

På kursen träffade de också andra föräldrar.

– När vi talade om att vi redan bestämt att Fredrik ska flytta undrade de andra hur han ska klara sig. Då svarade jag att han måste få pröva sina vingar, vi föräldrar måste våga släppa taget. Kanske gav vi de andra lite råg i ryggen.

Huset som Fredrik bor i är byggt 2013 och ligger ett stenkast från allmänna kommunikationsmedel, butik, apotek och service. En handledare från Kårkullas serviceenhet besöker honom varje dag och hjälper med praktiska ärenden som städning och uppköp längre bort från hemmet.

Till andra föräldrar i samma situation vill Pekka säga att det finns saker man själv kan göra om man vill och orkar.

– Sök olika alternativ parallellt, var själv aktiv och drivande i ärendet.

”Du kan åka hem nu”

Under kursens gång tog Pekka på nytt kontakt med kommunen för att utreda möjligheter, precisera serviceplanen och få beslut kring stöd till en egen lägenhet. När han sedan hittade en lämplig lägenhet föll alla bitar på plats, och Fredrik flyttade in i sitt nya hem i februari 2015.

– När vi hade flyttat in hans saker den dagen sade han till mig: ”Du kan åka hem nu”, berättar Pekka.

Allt har gått långt över förväntan. Fredrik klarar det mesta själv, han lagar enkla middagar, bakar, tvättar

kläder, skriver butikslistor och liknande.

– Inget gick enligt planen, men slutresultatet är jättebra.

En handledare från Kårkulla hälsar på varje eftermiddag och går igenom praktiska saker med Fredrik. Ibland städar de tillsammans, ibland åker de för att handla.

– Jag ska köpa en laddare idag, berättar Fredrik. Ibland köper jag kort som ger pengar till mina spel.

Han räknar mynten för att kolla om han har tillräckligt med pengar. Han lägger dem i små högar och räknar ihop.

– Det räcker inte till spelet, pappa, säger han, jag behöver mera pengar.

Stödperson sökes

Fredrik älskar datorspel och har en stor teve, en fin dator och en smart-

telefon. Pekka var i början orolig för att Fredrik skulle bli sittande hemma alltför mycket.

– När han ringer till mig är han alltid någonstans, så jag är inte längre orolig.

I början ringde Fredrik hem flera gånger varje dag, nu kan det gå några dagar mellan samtalen. När han ringer är han ute och handlar, cyklar eller på promenad. Oftast ensam, för det är inte så lätt för honom att hitta vänner.

– Vi har ansökt om att få en stödperson (via 4bt) men det har ännu inte lyckats. Det som nu skulle behövas är att Fredrik skulle ha någon att umgås och gå ut på restaurang med.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

Intressebevakning, vem, när och hur?

När är det dags att tänka på intressebevakning? Vem ansöker och vilka uppgifter hör till intressebevakaren? Här är några synpunkter som kom fram under FDUV:s temakväll i Vasa i april.

Intressebevakning är aktuellt då huvudmannen inte själv kan sköta sina ekonomiska ärenden eller då de är omöjliga att sköta på annat sätt.

Det lönar sig att boka tid till magistraten och diskutera vilka ärenden som borde skötas, vilka ärenden huvudmannen inte själv kan sköta samt vilka andra alternativ det finns. **Man ska undersöka om huvudmannen kan sköta sina ärenden på annat sätt t.ex. med hjälp av FPA, fullmakter eller betalningstjänst.**

Personen kan själv ansöka om att få en intressebevakare samt begära att en viss person förordnas till intressebevakare. **Om möjligt väljs en privatperson, ofta en anhörig till huvudmannen.** En allmän intressebevakare får man via rättshjälpsbyrån.

Ansökan kan också lämnas in av t.ex. anhöriga, läkare, FPA, banken eller socialbyrån. Då är det tingsrätten som förordnar en intressebevakare. **Tingsrätten tar även beslut t.ex. om personen motsätter sig intressebevakning, om personen inte själv kan bestämma eller om det råder stridigheter om vem som ska bli intressebevakare.**

Man kan inte ansöka om intressebevakning på förhand eller för säkerhets skull. Föräldrar kan i sitt testamente önska hur det ska ordnas med intressebevakning. Ofta tar magistraten och tingsrätten i denna region önskemålen i beaktande.

Intressebevakaren sköter ekonomiska, juridiska och/eller personliga ärenden. Hen sköter också olika tillståndsärenden som att ta lån, köpa eller sälja, arrende och aktieaffärer. **Intressebevakaren sköter inte städning eller dagliga inköp.** När uppdraget inleds görs en egendomsförteckning. Intressebevakare ska årligen redovisa till magistraten.

Att ha intressebevakare är avgiftsbelagt. Huvudmannen betalar ett arvode till intressebevakaren. Detta rekommenderas också om för anhöriga. Vart fjärde år utreder magistraten om intressebevakning alltså bör fortsätta. **Intressebevakningen kan avslutas t.ex. vid dödsfall, om någon åtar sig att sköta ärenden frivilligt eller vid avyttring eller arvskifte.** Ta alltid kontakt med magistraten.

Banken bjuder ofta in barnet och föräldrarna till en diskussion innan barnet fyller 18 år. **Om föräldrar inte är utsedda intressebevakare då barnet blir myndigt avlägsnas kopplingarna till föräldrarnas bankkonto samt nätbank och föräldrarna har inte mera användningsrätt till den myndigas konto.** Om föräldrarna är intressebevakare förblir användningsrättigheterna till konto och nätbank såsom de varit.

En fullmakt kan undertecknas av huvudmannen eller en intressebevakare. Om personen inte kan skriva sitt namn, bör hen vara närvarande. Alternativt behöver man ha ett utlåtande av en tillförlitlig person t.ex. en läkare. **Vid exempelvis bankärenden är det bankens skyldighet att verifiera att personen som skriver under har förstått vad hen har skrivit under.** Därför ska huvudmannen alltid ha intressebevakaren med sig vid en fullmaktsunderskrift.

Från fall till fall kan banken tillåta att en person, vars handlingsbehörighet inte har begränsats men som har en intressebevakare, får nätbankskoder. Intressebevakaren måste skriva under avtalet och förbinda sig att övervaka användningen.

En allmän intressebevakare strävar efter att träffa sin huvudman vid behov. Inför t.ex. försäljning av egendom eller arv träffas huvudmannen och intressebevakaren. **Den allmänna intressebevakaren ser till att huvudmannens tillgångar räcker och sköter huvudmannens ekonomi, t.ex. betalar räkningar och ansöker om förmåner från FPA.**

Intressebevakaren kan också vara med på IP-möten på Kårkullas omsorgsbyrå. Intressebevakaren ansöker om FPA:s förmåner och redovisar till magistraten på pappersblanketter eftersom intressebevakaren inte har huvudmannens nätbankskoder.

I kvällsföreläsningen i Vasa deltog ca 40 föräldrar. Föreläsare var häradsskrivare och vicehäradshövding Sirpa Grönlund från magistraten på Västra Finland Vasaenheten, bankdirektör Dan-Ove Stenfors från Aktia bank i Malax och intressebevakare Mia Käld.

En temakväll om intressebevakning ordnas i Helsingfors 30.9.2015. Läs mera på s. 5.

Familjestödjare 2015–2017

- Familjestödjare ger information och fungerar som stöd för familjer.
- Familjestödjarna får en basutbildning kring att stödja andra, frågor om anpassning till en ny vardag, sorgbearbetning och tjänster.
- De får också välja att fördjupa sig till exempel i juridiska frågor, skolfrågor, fosterdiagnostik, boendefrågor eller arbetsverksamhet.
- Sammanlagt utbildas 24 familjestödjare.
- Projektet är ett samarbete mellan förbundet och DUV-föreningarna och finansieras av RAY.

Nu är det
dags att
stödja andra

Annika Holmberg är mamma till 16-åriga Elin, som har flera funktionsnedsättningar. Annika vill bli familjestödare för att kunna ge andra sådan hjälp som hon själv hade behövt när Elin var yngre.

– Elin är nu 16 år och ska flytta bort hemifrån för att studera. Jag känner att jag har både tid och möjlighet att hjälpa andra nu, säger Annika.

Hon är en av 24 blivande familjestödare, och påbörjar utbildningen i höst. Som föräldrastödare vill hon kunna finnas där för andra föräldrar när de inte själva orkar.

– Jag hoppas att jag ska kunna vara en hjälpsam hand till exempel med ansökningar till FPA eller med att kämpa för att barnen får det som de behöver i skolan. Det är något som vi själva har kämpat med, säger Annika.

Dottern Elin

Elin ser ut som vilken vanlig tonårstjej som helst med långt blont hår och blåa ögon. Det är svårt att tro att hon har en CP-skada, epilepsi och medelsvår utvecklingsstörning.

– Vi visste att hon vid födseln fick en CP-skada, men epilepsin fick vi veta om först när hon var fem år. Förseeningen i utvecklingen märkte vi också senare, berättar Annika.

Trots att familjen redan från födseln kände till Elins funktionsnedsättning, var informationen de fick bristfällig. Och ibland till och med osaklig.

– När vi första gången träffade neurologen efter förlossningen och fick höra om CP-skadan, sade hon att du ska inte gå ut på gatan och säga vad Elin har, för då kan alla tro att hon har en förståndsskada.

– Elin har haft epilepsianfall sedan hon var en liten baby. Det har vi inte förstått, vilket delvis beror på usel information på sjukhuset.

– Psykologen som gjorde utredningen sade också att "huh huh vilka problem Elin kommer att få i skolan". Hur kan man säga så?

Så normalt som möjligt

Elin har gått i vanlig skola och haft en assistent. Föräldrarna har ofta fått kämpa för att Elin ska få det stöd hon behöver för att kunna gå i vanlig skola. De bor på en liten ort där de inte har haft många skolor att välja mellan.

Elin tvingades byta skola under lågstadietiden. Hon hade gått i en grupp med andra barn som behövde stöd, men när de andra gick ut lågstadiet tyckte skolans rektor att de inte kunde erbjuda Elin något.

– Den nya skolan låg mycket längre bort, och det kändes som att den gamla skolan bara ville bli av med oss. Men vi höll samtidigt på att förbereda oss för Elins hjärnoperation och jag hade varken ork eller tid att börja strida.

– Ibland när jag satt där på sjukhuset och kände mig ensam och tänkte på hur andra lever sin vanliga vardag, så var det jättetungt.

Stödgrupper och förståelse

Elin var nio år när familjen fick avlastning, vilket var bra i sig. Men för att det skulle lyckas måste Annika själv hitta stödpersonerna.

– Det slutade med att jag höll på att gå in i väggen. Jag var den där koordinatören som skulle ha kontakt med alla och organisera allt.

När familjen fick hjälp via skolkoordinatorn förstod hon att de inte klarar allt själva.

– Efteråt har jag många gånger tänkt att jag under en lång tid ville att allt skulle vara så normalt som möjligt. Så småningom förstod jag ändå att jag kanske måste ge upp tanken på att allt ska vara så normalt som möjligt.

– Jag förstod att det är viktigt att

gå till sig själv och se vad man själv mår bäst av. Och då är det skönt att hitta andra som har upplevt liknande svårigheter.

Bamsegruppen var det första stället där Annika hittade andra med liknande upplevelser. Hon deltog också i en föräldragrupp som ordnades av Folkhälsan.

– När Elin fick börja på Kimito AC i stället för eftis blev det lite lättare. Också DUV hittade vi för några år sen och det har öppnat dörrar för oss.

Att familjen har tvingats kämpa för att få förståelse för att Elin behöver stöd känns obegripligt. Men Elin ser rätt vanlig ut, och därför har många svårt att förstå att hon behöver stöd.

– Ibland är det en fördel att man ser ut som alla andra, ibland en nackdel. Vissa tyckte att Elin inte passar på Kärkulla. Men hon trivdes faktiskt bättre när hon fick vara med andra som har liknande svårigheter.

Nytt skede i höst

När Elin i höst inleder studierna i Pargas börjar ett nytt skede i familjens och Annikas liv.

– Visst kommer det att vara annorlunda när hon är borta. Just därför vill jag börja med något som känns meningsfullt.

Familjestödjarutbildningen håller på i ungefär ett år. Annika hoppas att familjer tar kontakt med henne då de har frågor de inte själva hittar svaren på, om de behöver stöd i att kämpa för sitt barns rättigheter eller helt enkelt praktisk hjälp.

Hon känner att hennes erfarenheter kan hjälpa andra och samtidigt vet hon att varje barn och varje familj har en unik situation.

– Jag tror inte att det är så svårt att lägga sina egna erfarenheter åt sidan. Det är bra att ta det försiktigt, fråga den andra vad skulle du önska, hur känns det för dig och låta den andra berätta.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

Annika Holmberg kommer att vara familjestödare på Kimitoön.

Lässtunder lugnar

På Kårkullas enhet Treklängen i Helsingfors har man högläsning på programmet flera gånger i veckan. Michael Bergroth är en av dem som gillar att lyssna. Det är roligt och avkopplande, säger han.

– Det känns jättetrevligt och uppmuntrande att få lyssna när någon läser. Det blir en positiv filis.

Michael läser också själv, helst fantasy och äventyr. Just nu håller han på med Drakens bok av A.J. Lake. Dessutom har han provat på att läsa högt för de andra, och det var också roligt.

Jag frågar honom vilket han gillar bättre, att läsa själv eller få lyssna, och han tycker att det är en bra fråga, men egentligen tycker han själv lika mycket om båda två. Men alla kan inte läsa själv:

– När någon läser högt kan alla vara med. Man behöver inte tänka så mycket och om det kommer ett svårt ord kan man fråga.

Nyttigt och avslappnande

Camilla Häggström är en av Treklängens två läsombud, och hon läser för att det känns viktigt, nyttigt och bra.

– Vi har läst högt här i några år nu, och det märks. Många har fått ett större ordförråd och alla väntar på lässtunderna, också de som har svårt att sitta stilla eller som betar sig aggressivt. Flera har intresserat sig för att komma med på stunderna.

Det viktiga med lässtunderna är

att de är lugna och sköna. Ibland kräver det lite förberedelser.

– Man ska välja ett rum där man får läsa ostört och där man inte behöver anstränga sin röst så att den blir "trött". Man ska också gärna sitta bekvämt, så att man slappnar av.

– Många slappnar av så att de somnar, skrattar Camilla.

Favoriter i bokhyllan

De populäraste böckerna handlar om kärlek eller någonting roligt. Favoriter kan man läsa flera gånger om.

– Min absoluta favorit är den lättlästa versionen av 100-åringen som klev ut genom fönstret och försvann av Jonas Jonasson. Många gillar också En naken karl-serien och Korta vandringshistorier, berättar Camilla.

På stadsbiblioteket i Gamlas är utbudet av lättlästa böcker uselt. Då Camilla besökte biblioteket förra hösten, en av uppgifterna på läsombudskursen, fanns där hela fem stycken lättlästa faktaböcker.

Därför brukar Camilla låna böcker vid Octaven (som förut hette DC) i Helsingfors, där det finns ett litet bibliotek med lättlästa böcker.

– Jag hoppas att flera hittar dit, de har en väldigt snäll bibliotekarie som gärna hjälper till.

Camilla läser Hbl, LL-Bladet och faktabroschyrer, men tråkiga nyheter är inte populära. Michael berättar varför han inte gillar Hbl:

– Där står det om våldsamma människor, mördare och sådana som stjälar, kriminella människor som jag

inte kan tåla. Jag vill höra om positiva saker, om människor som klarar sig och som har ett bra liv.

Kurs gav bekräftelse

Camilla har läst högt sedan år 2007, och deltog i LL-Centers läsombudskurs hösten 2014. Eftersom hon redan hade läst högt så länge var kursen för henne på många sätt en bekräftelse på att läsning är nyttigt och vettigt.

Hon uppskattade också kontakten med de andra som var med på kursen.

– Det var bra att få höra andras tankar kring läsningen. Det var också en del som under kursen tydligt märkte vad lässtunder kan ge.

– Många tänker kanske att de inte har tid med läsning, men jag upplever att den har så många positiva effekter att jag försöker hitta tid och plats för den.

På Treklängen är det också andra som läser, och läsning står på schemat, så att det blir av. Alltid är det inte lätt att hitta på aktiviteter för dem som inte deltar i lässtunden. Det gäller att vara påhittig:

– Det är ett pusslande, så klart, men det finns en massa saker som de andra kan göra under tiden, till exempel tvätta, städa eller gå på en promenad.

– Och om man som handledare upplever att man inte själv vill eller hinner läsa, kan man försöka hitta en frivillig högläsare, påminner Camilla.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

” Alla kan vara med när någon läser högt. Också de som inte kan läsa själv.

Läsombud och högläsare

- Läsombud kallas en person som hör till personalen och har som en av sina arbetsuppgifter att hjälpa med läsningen.
- En högläsare är en volontär som besöker en enhet till exempel en gång i veckan och som läser för en grupp eller en enskild person.
- Ett läsombud och en högläsare utesluter inte varandra, det är tvärtom bara bra att ha båda två.
- Läsombuden garanterar att läsningen blir en regelbunden del av vardagen på en enhet medan högläsaren ger en guldkant på tillvaron.

Innehåll

Catwalk camp	19
Anki Ullner i teve	20
Sommarlägerfoton	22–27
Må bra-dagar	27
Visste du att ...?	28
Föreningsinfo	30–35

Mitt foto

Maria Wallén från Smedsby i Korsholm skickade den här bilden till oss. Det är hon som ligger i hängmattan.

Du får jättegärna skicka in ett foto av dig eller som du själv tagit. Kom ihåg att berättar vad du heter, vem som tagit bilden och varifrån du är hemma.

Skicka dem till gulapressen@fduv.fi.

Bilder från träningar på Åland

De finlandssvenska idrottsdagarna ordnades i år på Åland 4–5.9. DUV på Åland stod värd för tävlingarna. Eftersom det här numert av Gula Pressen gick i tryck just före tävlingarna hann vi inte få med några bilder från tävlingarna. De här bilderna är tagna under träningar på Åland i augusti. Det är Fredrik Scott som har tagit bilderna.

En dag som modell

Att få vara sitt vackraste jag, det är vad Catwalk camp-lägret handlar om. Här får deltagarna leka med olika frisyrier och kläder, och vara modeller på den modevisning som avslutar lägret.

DUV i Västra Åboland ordnar ett Catwalk camp-läger i Pargas i oktober. Lägret leds av Lou Rehnlund som arbetar på Funki models, en svensk modellagentur där alla modeller har någon funktionsnedsättning. Lou har ordnat liknande kurser många gånger förr.

Deltagarna på lägret får lära sig om smink, kläder och att göra frisyrier. Men de lär sig också att hantera rädsla, osäkerhet och nervositet.

– Deltagarna kommer att få göra olika övningar för att stärka sin självkänsla, berättar Lou.

Arbetet med att vara trygg i sig själv går som en röd tråd genom lägrets program.

– Ett steg i taget får deltagarna pröva på catwalken för att på avslutningsdagen visa upp sig för en publik.

Lou berättar att hon ofta har deltagare som säger att de kanske inte alls vill vara med på modevisningen.

– Men på uppvisningen brukar alla kliva ut på catwalken i alla fall! Och känslan efteråt går inte att beskriva. När man har vågat utmana sin rädsla och överkommit ett hinder, då växer man på riktigt. Riktigt mod är att våga fastän man är rädd, säger Lou.

Lägret avslutas med en modevisning den 10 oktober. På modevisningen kommer deltagarna att bli sminkade och friserade till sina vackraste jag. De visar upp kläder, som DUV i Västra Åboland lånar från olika lokala butiker.

Alla intresserade är välkomna som publik på modevisningen. Det finns också några platser kvar på lägret, trots att anmälningstiden egentligen har gått ut.

TEXT: SOLVEIG ARLE

Läs mera om Catwalk Camp på sidan 34.

Kul att vara med i teve

Anki Ullner i fin 50-talsklänning på väg på Elviskonsert.

Anki Ullner kommer snart att synas i teve.

– Det var så sjuttusingsen kull!
säger Anki om inspelningen.

Anki är med i "Dom kallar oss handikappade",
en teveserie om funktionsnedsättningar
som visas i höst i YLE 5.

Anki är huvudperson i teveseriens första program.
Filmteamet har filmat henne hemma, på jobbet
och på helt nya ställen
dit hon inte annars hade fått åka.
I teveprogrammet berättar Anki om sitt liv
och verkar inte alls nervös över att bli filmad.

– Vad skulle det vara att bli nervös för, säger hon
när jag frågar om hon verkligen var så avslappnad
som det ser ut på teve.
– Jag tycker sådant är roligt. Jag njöt som ett barn!

Det här är första gången Anki är med i teve,

men hon är van att uppträda.
Hon har blivit intervjuad i radio och tidning,
och så är hon en av Steg för Stegs erfarenhetstalare.

Som erfarenhetstalare har Anki besökt olika skolor,
och berättat för tonåringar om sig själv och sitt liv.
En gång blev det mycket prat om mobbning,
och efteråt kom en lärare fram till Anki och sade:
Du borde ha blivit lärare.

Jag frågar Anki om hon varit nervös på skolbesöken,
men hon bara skrattar.

– I våras talade jag på en kongress
inför 200 personer.

Ett skolbesök är småpotatis jämfört med det!

Sedan verkar Anki bli lite orolig för mig,
när jag tycker man ska vara nervös hela tiden.

– Vet du, det är bara att strunta i kameran,
prata på och vara sig själv.

Det är det viktigaste, att vara sig själv.

Första träffen med Kjell

I teveprogrammet berättar Anki om hela sitt liv,
om sin familj och sitt jobb.

Två personer som är viktiga i programmet
är Ankis pojkvän Kjell och så Elvis.

Anki och Kjell har varit tillsammans i tre år.
Anki berättar i teveprogrammet
att hon satte in en annons i Gula Pressen
om att hon ville ha brevvänner, och Kjell svarade.
Sedan dess har de skrivit brev till varandra,
men eftersom Kjell bor i Korsholm utanför Vasa
har de inte kunnat träffas. Förrän nu!

Filmteamet kör nämligen Anki
till hennes första träff med Kjell,
och filmar på försynt avstånd
hur de möts utanför en pizzeria.
Efter att ha pratat en stund
går Anki och Kjell in och äter.

Nu är det snart ett år sedan teveserien filmades,
och Anki och Kjell har inte träffats sedan dess.
Jag frågar Anki om de skulle vilja träffas igen?

– Så klart! Men hur ordnar man det?
Det är för krångligt, det är för lång väg.

– Jag hade aldrig hittat dit själv,
det var killarna som visste hur man skulle köra.
Killarna, det är filmteamet
som gjorde teveprogrammet.

– De var som mina bröder. Peter, Stefan, Tommi ...
jag minns inte alla namn, men de var fem stycken.
Det var nästan som om vi vuxit upp tillsammans,
att bli intervjuad av Peter
var som att snacka med en kompis.

Anki och Elvis

Elvis Presley är Ankis stora idol
och i teveprogrammet är det mycket Elvis.
Intervjuaren Peter och Anki
lagar tillsammans Elvis favoritmackor
och sjunger Elvislåtar på Ankis boende.

De går också på Elviskonserter.
Den riktiga Elvis är ju död,
men filmteamet har hittat en skådespelare
som jobbar med att klä ut sig till Elvis
och uppträda med hans låtar.
– Han var så skicklig, skådespelaren.
När han började sjunga trodde man nästan
att det var kungen själv, berättar Anki.

Hon berättar ivrigt om den dagen.
Hur hon hade på sig en vacker röd 50-talsklänning,
och hur de körde till konserten
med en äkta gammal 50-talsbil.
– Bilen var en International Lincoln.
Den var lika gammal som jag, 59 år.

På vägen till konserten stannade de
och åt hamburgare på en restaurang
med 50-talstema,
där både inredningen och maten
var som på Elvis tid.
– Det var min assistent Jessica
som hade tipsat om den.

TEXT: SOLVEIG ARLE

När teveserien gjordes fick Anki för första gången
träffa sin pojkvän Kjell.

”Dom kallar oss handikappade”

I den tio-delade teveserien reser
reportern Peter Al-Fakir i Svenskfinland och
träffar personer med funktionsnedsättning.

Anki är med i det första avsnittet,
som visas den 27 september.
Också Erik Weyand från Åland är med i serien.
Avsnittet med Erik visas 25 oktober.

Teveseriens namn är en ordlek
efter en svensk dokumentärfilm från 1968
som heter ”Dom kallar oss mods”.
Mods var unga som lyssnade på viss musik
och klädde sig på ett visst sätt
och kom dåligt överens med vuxna.

**Teveserien visas i YLE 5
på söndagar kl. 18.30 från 27.9.**

Lägersommar 2015

I år var sommarvädret ovanligt svalt, och det blev inte så mycket solbad eller simning på lägren som vanligt. Men roligt var det i alla fall!

I södra Finland deltog över 220 personer i 19 olika läger. I Österbotten ordnades 11 läger med 159 deltagare.

Här har vi samlat några bilder från sommarens läger. Hittar du bekanta ansikten?

Alla bilder fick inte plats här. Du kan titta på flera bilder på adressen www.facebook.com/fduv.fi. Där har vi samlat fotoalbum från sommarens läger.

Lägerbroschyren för sommaren 2015 publiceras i GP nummer 1/2016.

Hela lägergänget på Sommarskoj på Högsand i juni.

Janina och Sofia på Motion, dans och musik i Högsand.

Monica och Rex på IT-läger.
I bakgrunden lina, Elias och Ida.

Nisse på Konst och drama 2 i Högsand.
I bakgrunden till höger Karolina.

Annika och Marianne i Ekenäs.

Tommy kramar Heidi i Högsand.

Elin och Siv på hantverksläger i Lehmiranta.

Runar och Lauri på Semestervecka på Högsand.

Johan i Högsand.

Henry på Motion, dans och musik i Högsand.

Anja på Motion, dans och musik i Högsand.

Helena på hantverksläger i Lehmiranta.

Nina och Ellen på lägret Skönt på Högsand.

Gun, Irina, Benny och Oscar på Konst och drama 2 i Högsand.

Jenny i rävmask på Konst och drama 2 i Högsand.

Stig på Lugnt på Lehmiranta.

Hjälp oss att utveckla sommarlägren

Berätta vad du tyckte om sommarens läger och vad vi kunde göra bättre nästa år.

Du kan göra det via webbsidan www.fduv.fi/lagerutvardering.

Du kan också ringa våra lägerkoordinatorer:
Södra Finland: Jon Jakobsson 040 865 38 88
Österbotten: Annika Martin 050 302 78 88.

Jonathan, Oskar, Emma, Victoria och Edgar vid Nanoq.

Hanna och Magnus på klipporna på Sälgrund.

Isbjörn och Emma vid Nanoq.

Ledare Alexandra med Isac, Jenna och Oliver på barnlägret i Högsand i början av juli.

Sofia på barnlägret i Högsand.

Viljam och Christel i Högsand.

Jill på barnläger i Högsand.

Må bra-dagar för vuxna

15–20.11.2015

**Härmä badhotell i Österbotten
för 8–10 deltagare och 5–6 stödpersoner**

En kursvecka i hälsans tecken.
Du får prova på olika aktiviteter:
vattengympa, sittgympa, stavgång,
massage och mycket annat roligt.
Om du vill kan du vara med
och planera programmet.

Avgift

Du betalar 22 euro per dygn.
I det ingår inkvartering i två personers rum
och helpension.
Du betalar resan till och från Härmä.

Stödpersoner

Semesterförbundet betalar dessutom
mat och logi för 5–6 stödpersoner.
Du kan ta med din egen stödperson till Härmä.
Vid behov anställer FDUV några stödpersoner.

Ansökan

Ansök senast 1 oktober.
Ansökningsblanketter finns på webbsidan
www.semester.fi/ansokan.
Du kan be blanketter av
Susanna Stenman, 050 304 7642
eller susanna.stenman@folkhalsan.fi.
Kom ihåg att anmäla stödpersoner.

Har du frågor och vill veta mera?

Kontakta Jon Jakobsson,
jon.jakobsson@fduv.fi, 040 865 3888.

*Må bra-dagarna ordnas av Svenska
semesterförbundet i samarbete med FDUV.*

Visste du att...?

Du kan bli låntagare hos Celia via ditt vanliga bibliotek

Det har blivit lättare att registrera sig som låntagare hos Celia. Nu kan man göra det genom att tala med personalen på sitt vanliga bibliotek. Biblioteket kan också beställa Celias talböcker på cd åt dig.

Celia är ett statligt specialbibliotek. Celia lånar böcker åt alla som har svårt att läsa en vanlig, tryckt bok. Celia har talböcker, elektroniska böcker och punktskriftsböcker.

Alla stads- och kommunbibliotek har inte anslutit sig till Celias nätverk. Om ditt bibliotek inte har gjort det, kan du föreslå att de gör det, det är gratis för biblioteken!

Du kan läsa mer om Celia på webbplatsen www.celia.fi/sv.

Tukilinja ger bidrag till exempel för att köpa en ny dator

Tukilinja är en finsk organisation som delar ut bidrag till personer med funktionsnedsättning.

Tukilinja stöder många olika saker, huvudsaken är att bidraget hjälper dig att få jobb nu eller i framtiden, eller på något annat sätt främjar jämställdhet för personer med funktionsnedsättning.

Exempel på stöd de har gett är: datorer och annan teknisk utrustning, kursavgifter, startbidrag för att starta ett företag och utbildning av en servicehund.

Läs mera på: www.tukilinja.fi/kort-pa-svenska.

I väskorna finns: en balansdyna eller bolldyna, en taggboll, en tangle-teaser, hörselskydd i barnstorlek och ett mjukisdjur. Två av väskorna har en timer-klocka, som man kan ställa in så att man ser hur länge det är kvar till pausen eller tills föreställningen är slut.

Du kan låna en taktil väska på Svenska teatern i Helsingfors

När man ser en pjäs på Svenska teatern i Helsingfors kan man låna en taktil väska i biljettkassan. Väskan är en tygkasse full med material som kan hjälpa en att orka igenom föreställningen.

Väskorna är tänkta till exempel för personer med mycket oro i kroppen, en synskada, en hörselskada eller ett behov av fysisk förankring i rummet.

Men man behöver inte säga en orsak till att man vill låna väskan, alla får låna! Väskorna kan lånas av en person eller av en grupp som delar på innehållet.

Man ska gärna ringa och boka sin väska i förväg, men om det finns lediga väskor får man dem också utan bokning.

Svenska teatern har fått hjälp av FDUV att planera väskorna, och en del av innehållet är sådant som Lärum säljer.

I Vasa simhall har några skåpbilder och nummer

I omklädningsrummen i Vasa simhall finns det fem klädsåp som har bilder och nummer. Bilderna gör det lättare att hitta det egna skåpet.

Det var en mamma till ett barn med stödbehov som föreslog att skåpen kunde ha bilder. Bilderna kan också vara bra om man har dålig syn.

Bilderna valdes ut tillsammans med FDUV i Vasa. Det finns fem skåp med olika bilder på: blomma, sol, moln, paraply och bil. Det finns skåp med bilder både på herr- och damsidan. Skåpen är bredvid varandra, så att det är lättare för exempelvis grupper att röra sig samtidigt i simhallen.

Ny personal i Österbotten

Tina Holms blev mammaledig i juni. Hennes vikarie heter Sofie Eriksson och började jobba i augusti. Sofie kommer att jobba med erfarenhetstalarna i Österbotten.

Höstens viktiga datum:

13.11 Vi vet, vi kan! seminarium

Vi ordnar ett seminarium i Vasa. Seminariet ska handla om erfarenhetstalare och är en del av projektet Vi vet, vi kan!

13.11 Årsmöte

Årsmötet hålls efter seminariet i Vasa. Alla medlemmar är välkomna att delta.

I nästa medlemsbrev kan du läsa mera om seminariet och årsmötet.

Boka en erfarenhetstalare

Vill du boka en erfarenhetstalare eller få mer information om dem? Ta kontakt:
Södra Finland: Carl Lindgren 040 845 33 68
Österbotten: Sofie Eriksson 040 567 92 57.

Följ oss på webben

Följ oss gärna på Facebook
Läs också nyheter på vår webbplats.
Där berättar vi om vad som är på gång i föreningen.

www.stegforsteg.fi
www.facebook.com/stegforsteginformerar

Hej!

Jag heter Sofie Eriksson och jag är alldeles ny på FDUV.

Jag är uppvuxen i Närpes, men bor numera på Replot. Jag bor tillsammans med min man Jan, våra pojkar Milton och Wilmer, och vår katt Macy. Vi bor i en röd gammal bondstuga med stor trädgård. På fritiden gillar jag att läsa böcker, busa med pojkarna och göra utflykter.

Jag ser jättemycket fram emot att jobba inom FDUV och Steg för Steg. Jag vill gärna lära känna er alla. Så ta gärna kontakt eller kom in och säg hej!

Hälsningar,

Sofie
sofie.eriksson@fduv.fi
040 567 92 57

OBS! Skicka in material till nästa nummer senast den 4 november 2015 till gulapressen@fduv.fi.

DUV I MELLERSTA NYLAND

Höstens fritidsklubbar

Måndagar
Filmklubben kl. 17.30–19.00 på Tian
Slöjdklubben kl. 18.30–20.00 i Minervaskolan

Tisdagar
Konstklubben kl. 18.00–19.30 på Tian
Bandklubben kl. 19.45–21.15 på Tian
Dansklubben *Lätta Fötter* kl. 18.15–19.45
på Logen, Åbovägen 100, Esbo
Datum: 8.9, 22.9, 6.10, 20.10, 3.11, 17.11 och 1.12

Onsdagar
Läslustan kl. 16.30–18.00 på Tian
Allsång kl. 18.15–19.45 på Tian

Torsdagar
Seniorcafé kl. 10.00–13.30 på Tian

Bowling, söndagar kl. 12.30–14

i Sello: 23.8, 6.9, 20.9, 4.10, 18.10, 1.11, 15.11, 29.11
och 13.12

i Kampen: 30.8, 13.9, 27.9, 11.10, 25.10, 8.11, 22.11
och 20.12

Terminsavgift 20 € bör betalas till föreningens konto:
FI54 4055 182001 2619.

OBS! Om du deltar i både Kampens och Sellos
bowling är terminsavgiften 30 €.

Nytt: Dramaklubb – kom med!

Tid: Varannan söndag kl.16–18.

Start söndag 20 september.

Plats: Tian, Tavastvägen 10 i Helsingfors

Ledare: Sara Sandén och Helena Laxén

I dramaklubben får du leka, fantisera
och hitta på tillsammans med andra.
Du får röra på dig, göra dramaövningar
och pröva på att spela teater.
Klubben passar dig som fyllt 18 år
och kommunicerar självständigt.

Anmälningar till madeleine.wendelin@vingen.fi
eller 050 43 28 703.

**Läs mera om höstens program
i Vingen Info som skickas till alla medlemmar.**

DUV I ÖSTRA NYLAND

Allsångskväll i Borgå

En allsångskväll ordnas lördag 14.11 kl. 16.00
på Borgå folkakademi, Runebergsg. 16 i Borgå.

Allsången leds av en lokal musiker.
Buffé med kaffe, saft och hotdog kostar 3 euro.
Ta med en vän och kom och sjung!
Även icke-medlemmar är välkomna med.

Anmälning senast 7.11 till Isa Sjöblom 040 842 78 03.

Läs mera om höstens program på vår webbplats eller
i infobladet som skickas ut till alla medlemmar.

Den brinnande vargen – Dikter från DuvTeatern är en
diktantologi som publiceras på Sets förlag i höst.

I boken finns alla dikter från
DuvTeaterns föreställning *Den brinnande vargen*,
tillsammans med en del dikter
som inte fann sin plats på teaterscenen.

Dikterna är skrivna av DuvTeaterns skådespelare
Ragnar Bengtström, Marina Haglund, Yvonne Heins,
Karolina Karanen, Irina von Martens, Tanya Palmgren,
Pia Renes, Lotte Schauman, Elias Simons samt tidiga-
re skådespelare Johan Blomberg och Victor Lehtinen.

*Dikterna har kommit till i poesiverkstäder ledda
av Claes Andersson och Tua Forsström 2012–2014.
Redaktörer för antologin är Claes Andersson,
Tua Forsström, Mikaela Hasán och Sanna Huldén.*

Fritidsprogram hösten 2015

17.9–26.11 Bowling

Varannan torsdag kl. 18–19

I samarbete med Vuxeninstitutet i Närpes.

22.9 Handarbetskurs

Varannan torsdag kl 17.30–19

I samarbete med Medborgarinstitutet i Kristinestad.

22.9–17.11 Sjung med oss

Varannan tisdag kl. 18.30–19.15.

I samarbete med Vuxeninstitutet i Närpes.

3.10 Dansgala på Norrvalla

Vi ordnar gratis buss! Inträde 10 euro.

Vänskapskortet gäller. Anmälning senast 18.9 till caroline.ronnqvist@abo.fi eller 040 574 02 20.

6.10. Må bra-kväll för föräldrar

Massage, fika och samvaro vid Katarinas Massage och Fotvård i Närpes kl. 18–20.30.

Massagen kostar 25 euro för 30 minuter.

Anmälning senast 29.9

till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

10.10 Teaterbesök Wasa Teater

DUV i Sydösterbotten ordnar gratis busstransport.

Sista anmälningdag 7.9 till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

21.10. Karaträff i Närpes bowlinghall kl.18.30

Anmälning senast 14.10

till sofie.eriksson@fduv.fi, 040 567 92 57.

21.11 Bio i Mittistan-huset, Närpes kl. 13

Vi bjuder på kaffe eller saft med dopp efter filmen.

5.12 Julfest på Lind's kök i Bäckliden kl. 14

Jultomten kommer på besök,

ta med en julkapp värd ca 3 euro!

Mer information finns i medlemsbladet

som föreningen skickar till alla medlemmar i höst.

H. Sara Eriksson, sekreterare

Du kan ringa Sara på 02 474 316 07 (kl. 8–16)

eller 046 680 09 94 om något är oklart.

Festen med medlemmar från både DUV i Vasanejden och Sydösterbotten inleddes med en middagsbuffé.

ANNONS (Simhallen i Jakobstad)

SIMHALLEN ÄR ÖPPEN 31.8-22.12.2015

Biljettförsäljningen avslutas och portarna stängs
1 h 15 minuter före stängning

Må, ons, fre 06.00-21.00 (ons 23.12 kl 8-18)

Ti, to 08.00-22.00

Lö 10.00-18.00

Sö 08.00-18.00

Mån, ons, fre 06.00-08.00 morgonsim

Helgernas öppettider meddelas senare

LEDD VERKSAMHET

Anmälningar fr.o.m. 12.8 vardagar kl 8:00-16:00 786 3652
eller 044-785 1652, marja.eriksson@jakobstad.fi
fr.o.m 7.9, 25€/termin.

Måndagar	grupp 1	14.15-14.45	Lätt
	grupp 2	15.00-15.30	
Tisdagar	grupp 3	08.15-08.45	
	grupp 4	09.00-09.30	
	grupp 5	11.00-11.30	Lätt
	grupp 6	14.15-14.45	
Onsdag (Terapibassängen)	grupp 7	08.15-08.45	Veteraner
	grupp 8	09.00-09.30	Lätt
	grupp 9	11.00-11.30	Rehab
Torsdagar	grupp 10	09.15-09.45	
	grupp 11	10.15-10.45	
	grupp 12	11.00-11.30	Lätt

ÖVRIG LEDD VERKSAMHET

Måndagar Cirkelträning för seniorer
09:00-10:00

fr.o.m 7.9 25€ / termin, i övresalen

DUV I VASANEJDEN

Lyckad sommarfest

DUV i Vasanejden och DUV i Sydösterbotten ställde i mitten av juli till med en gemensam sommarfest på Fagerö. Drygt 100 medlemmar mötte upp. Festen inleddes med en middagsbuffé och fortsatte med dans till tonerna av TreskAllan and the Gastronoms.

DUV:s soppdag söndagen den 1 november

Kom med på soppdag och basar söndagen den 1 november på Evangeliska Folkhögskolan i Vasa. Soppan serveras mellan klockan 11.30 och 14.00. Produkter från Hantverket finns till salu.

Dans till tonerna av TreskAllan and the Gastronoms på sommarfesten på Fagerö.

ANNONS

INBJUDAN!

optima

Välkommen på fest! Optima i Nykarleby fyller 30 år.

Vi inbjuder alla tidigare studerande till 30 års fest vid Optima i Nykarleby, fredag 2.10.2015 kl. 12.30 – 17.30.

Festprogram, servering och dans till Dennis Rönngård med band.

www.optimaedu.fi

Fritidsklubbens höstprogram

v. 39 INGEN KLUBB, MARKNAD

1.10 Filmkväll på Unccan kl.18–20, 2€
Vi ser på videofilm från Idrottsdagarna på Åland.

6.10 Bowling kl.18–19.30, 4€

15.10 Bingo på Unccan kl.18–20, 4€

20.10 Bowling kl. 18–19.30, 4€

29.10 Allsång på Unccan kl.18–20, 2€

3.11 Bowling kl.18–19.30, 4€

12.11 Biokväll på Bio Forum
Mera info om film och klockslag senare.

17.11 Bowling kl. 18–19.30, 4€

26.11 Pizzakväll torsdag kl.18–20, Pappino i Formis
Menyn skickas till alla senare.
Anmälningar senast tisdag 24.11.
Ta matpengar med!

1.12 Bowling tisdag 1.12 kl.18–19.30, 4€

OBS! Om inget annat meddelas behöver du bara ha pengar med till bowlingen, bankgiro skickas för de klubbkvällar man deltagit i vid terminens slut.

Andra evenemang i höst

27.9 DJURSKYDDSJIPPO I KARIS
Borgkila i Karis kl.10–17
Djurskyddsföreningar presenterar sin verksamhet.
Ponnyridning för de minsta, lotteri
och buffé med både saltigt och sött.
På eftermiddagen kl. 15–17 blir det allsång
med Thomas Lundin och Calle Pettersson.

Våren och sommaren 2015

DUV i Västnylands teatergrupp Teater Magnitude gav fem bejublade föreställningar av Berättelsen om den egendomliga hönan Felicia på Tryckeriteatern i Karis i maj.

Vi firade våravslutning på Lantbruksmuseet i Finbygränd. Där bekantade vi oss med gamla lantbruksmaskiner och hushållsmaskiner, lyssnade på Trixstar, grillade korv och drack kaffe.

Före sommarpausen hann vi också med ett besök till Skärgårdshavets naturum Blåmusslan i Kasnäs och en utfärd till Vikingabyn på Rosala. På Blåmusslan kan man lära sig om skärgårdens, fiskarnas och vrakens rike samt bekanta sig med fågelskärets invånare. I Vikingabyn klädde vi oss i vikingakläder, upplevde hur vikingarna bodde och åt vikingamat i härligt solsken.

OBS! Skicka in material till nästa nummer senast den 4 november till gulapressen@fduv.fi.

DUV I VÄSTRA ÅBOLAND

Evenemang i höst

26.9 Ut och äta kl. 12–13

Vi träffas vid bowlinghallen och går på restaurang på malmen. Du betalar din egen mat. Övriga Ut och äta-datum: 24.10 och 21.11. Anmäl dig på förhand.

2–4.10 Läger på Koupo

Vi sjunger, spelar, leker, badar bastu och vistas utomhus. Vi skickar lägerbrev med mera information till deltagarna. Avgift: 50 euro. Anmäl dig senast 15.9.

24.10 Stordans i Brankis, kl. 14–17.30

Middag, dans och lotteri. Avgift: 20 euro per person. Anmäl dig senast 9.10.

14.11 "Bara vara-eftermiddag" kl. 13–16

Folkhälsanhuset i Pargas, Blåa salongen. Vi umgås, spelar spel, pysslar julkort och dricker kaffe. Anmäl dig senast 6.11.

Fritidsprogrammet hittar du i vårt infoblad.

Anmälningar till till Anna, 045 1318926 eller aboland@duv.fi.

Catwalk Camp i Pargas 7–10.10

DUV i Västra Åboland ordnar Catwalk camp-lägret i Pjukala i Pargas den 7–10 oktober. Kontakta Anna Öhman för möjliga lediga platser: aboland@duv.fi eller 045 131 89 26.

Lägret avslutas med en modevisning i Kultursalen i PIUG i Pargas, Skolmästargatan 5, mitt på dagen den 10 oktober. Exakt klockslag meddelar vi på vår webbplats.

Catwalk camp ordnas med hjälp av understöd från Elfving's stiftelse och SAMS. Klädaffärer som bidrar till modevisningen: Gullkrona, Farkku butik, Stentorp, Boutique Bianca, Nicolos&Nicolina och City Gold.

DUV PÅ ÅLAND

Höstens fritidsprogram

7.9–30.11 Fritidsverksamhet för unga 12–19 år
Måndagar kl. 18–20.30 på Uncan

7.9–30.11 Fritidsverksamhet för unga 20 år uppåt
Måndagar kl. 18–20.30 på Tvärsan, Strandnäs gård

15.9–24.11 Bowling

Tisdagar kl. 16–17 på Idrottsgården. Avgift 25 euro.

16.9–25.11 Dans till olika musikstilar – alla åldrar

Onsdagar kl. 19–20.30, plats meddelas senare. Medisavgift 55–65 euro för höst- och vårtermin.

10.9–26.11 Innebandy / Fotboll

Torsdagar kl. 19–20, Strandnäs högstadium

18.8– Friidrottsträningar

Tisdagar kl. 15.30–16.30 på WHA

21.10 DUV på Åland firar 50 år

Festföreläsning för medlemmar och vänner kl. 18. Festtalare är Pär Johansson som är grundare och verksamhetsledare för Glada Hudik-teatern i Sverige. Festtalet heter "I huvudet på en normalstörd".

Företag, föreningar och grupper!

- Vi arrangerar och säljer upplevelserika gruppresor, både kortare och längre.
- Under våra många år i branschen har vi samlat på oss guldorn från olika håll i världen.
- Självklart skraddarsyr vi ett arrangemang som är anpassat till era unika förutsättningar och behov.

Låt oss ta hand om ert researrangemang - vi har något för alla!

www.ingsva.fi

Korsholm 020 7434 520 • Närpes 020 7434 530 • Nykarleby 020 7815 360

KONTAKTOR OY AB
Sähköasennuksia / Myymälä • Elinstallationer / Butik
☎ (06) 317 7900

www.panoramavasa.fi

panorama
LUNCHRESTAURANT - LOUNASRAVINTOLA
Vasaespl. 16 Vaasanpuist. Vasa -Vaasa Tel/Fax: (06) 317 4163

HP 255 G3

AMD Dual Core | 4GB minne
500GB hårddisk | DVD-station
Windows 8.1

Super pris!

249€

Gratis Windows 10 uppgradering!

WESTERN DIGITAL
500GB extern hårddisk
med USB 3.0

64,90€

Begränsade partier.

multitronic
info@multitronic.fi | www.multitronic.fi

VASA: Korsholmsesplanaden 38 | Tel. 06-3197700 | Vard. 9-17

JAKOBSTAD: Alholmogatan 5 | Tel. 06-3197720 | Må-Fre 9-17, Lö 10-14

MARIEHAMN: Torggatan 10 | Tel. 045-73600001 | Må-Fre 10-17, Lö 11-15